

Műleírás

„Este virrad a legénynek...” című szoborcsoport

A szoborcsoportot Gencsapátiban a Művelődési Ház és Könyvtár épületének főhomlokzata elé (ld. X sz. melléklet), a jobb rálátás miatt a telekhatártól kissé beljebb helyezzük el. A bejárathoz vezető út jobb oldalára, majdnem szimmetrikusan a Munkácsy-díjas id. Pál Mihály 1970-ben mészkőből faragott „Népművészet” című szobrával (ls. X sz. melléklet) párbeszédben. A helyszín megválasztásakor figyelembe vettük azt is, hogy a tervezett szobor előtt szokta a legénycéh a májusfát állítani és mikor kitáncolják a céhverbunk után itt kezdődik a táncmulatság.

A körülbelül 2600 főt számláló község intézményében végzett hagyományörző alkotómunka méltó megjelenést kaphat az utcaképpen. A faluban tojásfestők, keramikusok, hímzőasszonyok és fafaragók... a Művelődési Házban a Vasi Népdalstúdió és a Gencsapáti Hagyományörző Néptáncgyűttes és utánpótlás csoportjaik működnek.

Az alkalmazott anyagok téglá, cserép, mész és elsősorban fa, amelyhez legkönnyebben, leggyakrabban nyúlt a település lakossága (a fennmaradó tárgyak, épületek, mezőgazdasági eszközök is ezt mutatják). A formák és díszítőminták szándékaink szerint a helyi népi hagyományok értékeit jelenítik meg, a mai szemlélettel újragondolva és értelmezve.

A szobor Pál Mihály alkotásához igazodva, hasonló méretű, de téglából falazott vakolt és fehérre meszelt talapzaton áll. A Vas megyei kapufélfák hagyományos mintakincseiből merítő két vastos tölgyfaoszlop által tartott, hódfarkú zsindelellyel fedett szint vagy kocsmaszobát szimbolizáló tető alatt megidézzük az egykori multságok színhelyét és hangulatát. Az oszlopokon, egy németgencsi lakos, Nardai Kovács János által, a táncszokásokról közölt szövegét idézzük 1903-ból: *„Megkondult az estharang, csend lett a mulatóházban. Elvégezték imáinkat, aztán dalolva elmentek vacsorázni a lányok. Most nem jöttek addig a mulatóhelyre, míg a leányszédő legények el nem mentek értek. Addig a legények pedig összeálltak köralakba, a cigányok húzták nekik a verbunk muzsikát...”*

A szoborcsoport szereplői: a primás és a táncoló pár, cseresznyefából kifaragva, simára kidolgozva, szükség szerint pácolva a fa természetes színével fakonzerváló anyaggal kezelve. A szereplők a dunántúli korai stílusú spanyolozott tükrösök, borotvatokok, mángorlók képi világát tárják eléink, 150-160 cm magasak, a korabeli emberi nagyságnak megfelelően.

A szomszédos szombathelyi börtönben a rabok megjobbításra szolgáló dologházában híres faragókör működött a 19. században. Az itt raboskodók szabadulásuk után messze földre elvitték tudományukat. Ezen alkotók közé tartozott többek között: Rózsa János, Tóth György, Jónás Vendel, Jáger (Horváth) József, Király Zsiga stb.

A kompozíció Király Zsiga alkotásain gyakran megjelenő „táncoló pár zenéssel” rokonítható megfogalmazású. A férfiak viselete posztókalap, vitézkötéses szürdolmány és csizma, a leány rövid, fodros ingben, bő, mintás, hosszú szoknyában és kötényben jelenik meg. A primás és a pár férfi tagjának arcvonásaiban szeretnénk megemlékezni a néhány éve elhunyt Kozár István primásról és a nagyszerű táncosról, a tánc csoport korábbi vezetőjéről, Vincze Ferencről is.

Az alapkövetését sikeres pályázat esetén 2009. augusztus 29-én tervezzük. A gencsapáti legényavatás után megrendezésre kerülő tánc házzal is megemlékezünk a régiékről. A szoborcsoport felavatását a hagyományosan megrendezésre kerülő „Farsang Farkán” című farsangi multság alkalmával avatjuk fel.